

Степаненко Альона,
ФЕтаУ, 5 курс, ЕПК-503
alyonka296@gmail.com
Науковий керівник:
Прендзевська О.В.

АСПЕКТИ СУЧАСНОЇ ОСВІТИ ДЛЯ РОЗВИТКУ
ВІТЧИЗНЯНОГО ПІДПРИЄМНИЦТВА

АСПЕКТЫ СОВРЕМЕННОГО ОБРАЗОВАНИЯ ДЛЯ РАЗВИТИЯ
ОТЕЧЕСТВЕННОГО ПРЕДПРИНИМАТЕЛЬСТВА

ASPEKTY SUCHASNOYI OSVITY DLYA ROZVYTKU
VITCHYZNYANOHO PIDPRYYEMNYTSTVA

Актуальність дослідження. Головним недоліком професійної підготовки майбутніх фахівців в Україні є низька мотивація до вияву підприємницької ініціативи та недостатній рівень формування готовності до підприємницької діяльності і забезпечення підприємницької компетентності майбутніх фахівців і методів професійної підготовки. Потребується переосмислення концептуальних засад підприємницької компетентності, а саме: 1) наявність економічного мислення (розуміння базових економічних і фінансових категорій, володіння навиками ефективної господарської діяльності, знання чинного господарського законодавства); 2) розвинутої мотивації до вияву підприємницької ініціативи; 3) здатність особистості до самореалізації, самовдосконалення та соціальної відповідальності [2].

Постановка проблеми. Поняття підприємництва, поширені в економічній та юридичній літературі, в трактуванні вітчизняних дослідників суттєво відрізняються за змістом. У деяких науковців на перший план виходить прагнення отримати прибуток; у інших – інноваційний та нестандартний підхід до вирішення справ або ризиковий характер підприємницької діяльності. Проте в будь-якому випадку майбутні фахівці успішними на ниві підприємницької діяльності зможуть бути за умови сформованості в них підприємницької компетентності.

Результати дослідження. Експерти визначили поняття компетентності як здатності особи діяти й виконувати поставлені завдання, успішно задовольняючи індивідуальні й соціальні потреби. З їх точки зору компетентність ґрунтується на знаннях і вміннях, але цим не вичерпується, а обов'язково охоплює особистісне ставлення до них людини, її досвід та спроможність збагнути життєву ситуацію, що створює можливість "вплести" ці знання в те, що вона знала раніше та ефективно їх застосовувати.

На основі аналізу результатів наукових праць з'ясовано сутність поняття "підприємницька компетентність" фахівців як складової професійної компетентності. Під словосполученням "підприємницька компетентність" дослідники здебільшого розуміють комплекс особистісних або ділових якостей, навичок, модель поведінки, сформованість яких допомагає успішно вирішувати певні бізнес-завдання і домагатися високих результатів. Чим більша кількість складових в структурі підприємницької компетентності сформована, тим з більшою вірогідністю особистість впорається з розв'язанням бізнес-завдань (табл. 1).

Економічна освіта і виховання постають не лише як професійна необхідність, але й як засіб становлення світоглядно-ціннісних, морально-етичних засад сучасного українського підприємця. Таким чином, перед українською освітньою спільнотою та широкою громадськістю сьогодні стоїть важливе завдання створення відповідних умов для освітньо-виховної та світоглядно-моральної соціалізації національної молоді в складних економічних умовах функціонування сучасного глобального інформаційного світу [4].

Сучасна економічна освіта, як загальна, так і професійна, є необхідною умовою формування особистісних та професійних компетенцій людини, необхідних для всебічної самореалізації в умовах глобалізаційних інформаційно-інноваційних тенденцій. При цьому, така освіта має носити не тільки вузькоспеціалізований, але й загально-світоглядний, особистісно-формувальний характер [4].

Учені наголошують, що «в нових соціально-економічних та соціокультурних умовах існування незалежної України освіта в економічній галузі має бути спрямована не тільки на формування певної кількості компетенцій, але й на виховання в майбутніх фахівців прагнення до діяльності в економічній галузі, формування самостійного дбайливого господаря, який відчуває потребу в особистій економічній культурі, у інноваційному застосуванні знань на практиці, у прагненні до ділового успіху». Загальна та професійна економічна, покликана розвивати в людині перетворююче ставлення до дійсності, креативне відношення до буденної та професійної самореалізації, що є необхідною умовою і для ведення успішної підприємницької діяльності в умовах розвитку ринкової економіки.

Відсутність інноваційно-креативного типу підприємницького мислення в посткомуністичному просторі, на відміну від розвинутих країн (гармонійний зв'язок розвитку ринку й новітніх досягнень економічної освіти й науки) сьогодні має компенсуватися випереджувальними темпами розвитку економічної освіти.

Однак сучасна ситуація засвідчує нездатність учасників ринку менеджмент-освіти – університетів і бізнес-шкіл – забезпечити потребу бізнесу у відповідних фахівцях (технологій із менеджментом, економікою, фінансами, кадрами, готових до роботи в галузях нової економіки). Серед таких потрібних та водночас недостатньо представлених на ринку праці спеціальностей – бізнес-аналітика, управління інформаційними ресурсами підприємства, організація інформаційних систем тощо.

Вагомою суперечністю сучасної української економічної освіти залишається її намагання використовувати інноваційно-гуманістичні методи для формування сильної особистості підприємця тоді, як реальний ринок в нашій державі вимагає від підприємця не стільки вміння та високої моралі, скільки здатності, викручуючись, пристосовуватись до корупційного економіко-державного середовища [4].

В основі новітньої підприємницької культури лежить принцип людиноцентричності та моральності будь-якого сучасного бізнесового процесу. Тому сучасним українським підприємцям на світоглядному та ціннісно-моральному рівні необхідно навчитися колективно-демократичному стилю мислення, а не лише прагненню до індивідуальної самовдоволеності, адже усвідомлення та розуміння сутності підприємливості в нашій країні викривлене у зв'язку з історично-культурними стереотипами і забобонами. «Які якості повинен мати підприємець?». – На це запитання відповіли так: «Жителі України – комерційна кмітливість, хитрість, вміння викручуватися, комбінувати; жителі США – сильний характер, чесність, почуття відповідальності, обов'язковості» [5].

Підприємницька культура сьогодні є одним з ключових показників, за яким оцінюється економічна розвиненість та перспективність національних господарських систем. Особливе значення має національна система освіти і виховання у формуванні світогляду, філософії, моралі сучасного українського підприємця. Морально-етичні якості підприємців формуються, насамперед, в процесі функціонування системи виховання і навчання, які спрямовані на перетворення етичних знань в моральні переконання.

В дослідженні [8] виявлено, що у більшості суб'єктів підприємницької діяльності немає чотирьох конкретних компетенцій. Ключові компетенції суб'єктів підприємницької діяльності (порівняно із компетенціями контрольної групи – 17000 працюючих дорослих) подано на рис. 1.

Дослідження показали, що найрідкіснішою компетенцією підприємців є емпатія. Створюючи товари й вирішуючи проблеми людей, вони роблять це в надії окупити витрачені ресурси. Підприємці можуть думати про людей тільки з раціональної точки зору. Люди підприємницького складу розуму не мають навичок самоорганізації й управління своїм часом. З цього випливає ще одна компетенція, якої бракує підприємцям, – уміння планувати й організувати. Крім того, їм бракує навичок вирішення аналітичних завдань. У них високий рівень утилітарної мотивації (можливі доходи, фінансові винагороди, нові продукти або ідеї), тому найчастіше вони приймають рішення швидко; звикли до постійної нестачі часу для ухвалення рішень, до того ж зазвичай у них немає часу збирати й аналізувати дані. Аналітичні дані підприємці сприймають як перешкоду.

Висновки. Отже, перед сучасною економічною освітою постає нагальна потреба сформувати абсолютний новий підхід до формування особистості з підприємницькою кваліфікацією. Суспільство диктує нове бачення компетенцій підприємця, важливих для становлення його як чесного гравця

бізнесу, фахівця своєї справи і відповідального громадянина. Новий тип мислення, що намагається перейняти вітчизняний ринок менеджмент-освіти, забезпечить підґрунтя для становлення бізнесмена з високою підприємницькою культурою, моральними переконаннями й розвинутою мотивацією до вияву підприємницької ініціативи.

СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

1. Мадзігон В. Економічна освіта на сучасному етапі майбутніх підприємців у загальноосвітніх навчальних закладах // Молодь і ринок. - №3. - 2012. - с. 37-43.
2. Майковська В.І. Сутність і структура підприємницької компетентності майбутніх фахівців в Україні // Вісник Житомирського державного університету імені Івана Франка. – Випуск 1. – 2017. – с. 112-117.
3. Матюшенко О.І. Життєвий цикл підприємства: сутність, моделі, оцінка // Проблеми економіки. - №4. – 2010. – с. 82-91.
4. Олексенко Р. І. Економічна освіта в системі підготовки особистості до самостійного життя та творчості. – Електронний режим доступу: <http://www.ird.npu.edu.ua/files/oleksenko.pdf>.
5. Олексенко Р.І. Концептуальні пріоритети формування сучасної людини економічної / Р.І. Олексенко // Гуманітарний вісник ЗДА. – Випуск 70. – 2017. – с. 164-175.
6. Поліковська Ю., Сениця Н. Потреби підприємців креативної економіки у фінансуванні: аналіз результатів опитування учасників програми Creative Enterprise Ukraine // 2017.
7. Табінський В.А., Телятник В.М. Проблеми та перспективи розвитку малого бізнесу в Україні // Молодий вчений. - №3. - 2017. - с. 848-851.
8. Труніна І.М. Формування моделей компетенції персоналу суб'єктів підприємницької діяльності // Вісник НТУ «ХП». - №65. – 2014